

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

همنشینی با انبیاء مطابق با آیه ۶۹ سوره نساء

فاطمه عرب دشتی

طلبه سطح دو حوزه علمیه فاطمه الزهرا سلام الله علیها شهر بن

چکیده

همنشینی با پیامبران باید در تمام شئون زندگی اعم از اجتماعی، فرهنگی روحی و روانی و اعتقادی یک سنخیت با آنان وجود داشته باشد تا انسان ها بتوانند همجوار با آن ها باشند و این سنخیت جز با ایمان به خدای متعال، مودت و دوستی اهل بیت و گذشت در برابر همه ی انسانها ... کسب نمی شود و زمینه ورود به بهشت و همنشینی با پیامبران برای انسان ها محیا نمی شود .

خداوند متعال در آیه ۶۹ سوره نسا کسانی که همنشین با پیامبر می شوند را نامبرده و به عوامل و موانع همنشینی پرداخته است.

هدف از این پژوهش بررسی عوامل و موانع از دیدگاه آیه ۶۹ سوره نسا است و این مقاله به روش توصیفی کتابخانه ای بوده و با هدف بررسی و تاثیرات همنیشی با انبیا را شامل می شود و تاثیرات و ضرورتی که دارد موجب آرامش درونی ، جلب رحمت خداوند می شود و سبب غفران رحمت الهی است.

کلیدواژگان : اغواگری های شیطان ، استکبار ، اعلی علییون ، اطاعت از خدا و پیامبر ، صدیقین

مقدمه

قرآن کریم در آیه های متعدد همنشینی با انبیا را بیان کرده که فراگیر و برای همه ی بشریت است

وَمَنْ يُطِيعِ أَمْرَ الرَّسُولِ فَقَدْ مَعَ أَجْرٍ عَظِيمٍ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالشَّاهِدِينَ وَالصَّالِحِينَ وَحَسَنَ عَوْنِكَ رَفِيعًا^۱ و آنان که اطاعت خدا و رسول کنند البته با کسانی که خدا به آن ها لطف فرموده یعنی با پیامبران و صدیقان و شهیدان و نیکوکاران محشور خواهند شد ، اینان نیکو رفیقانی هستند. بنابر این آیه ای که بیان شد مستلزم این است که همه ی بشریت در همه ی زمان ها و مکان های مختلف است ، به گونه ای که بیان شده این آیه مختص به جهان اسلام است و افرادی که همنشین شدن با انبیا در آخرت میخواهند و سعی در این دارند که ، در تمام زمینه های زندگی خود اعم از : فردی ، اجتماعی آیه را مد نظر خود قرار داده و به آن عمل کرده ، تا بتواند با پیامبران همنشینی و مجالست داشته باشد .

همنشینی با انبیا و اولیای الهی مطابق با آیه ۶۹ سوره نسا چگونه حاصل می شود ؟ که در این مقاله به برخی از این عوامل و موانعی که در این آیه پرداخته شده مورد بررسی قرار می دهد و همراهی همنشینی با پیامبر نعمت و توفیقی است که بسیاری از پیروان ایشان از آن محروم می شوند و تنها عده ای محدود با ایشان همنشین می شوند و ضرورت این پژوهش زمانی محقق می شود که انسان با انجام عوامل و موانعی که در آیه ۶۹ سوره نسا بیان شده به قرب الهی و همنشینی با انبیا دست پیدا کند. همین امر سبب می شود که فرد همه ی اعمال عبادی و غیر عبادی خود را مطابق با نظر شارع مقدس انجام داده تا بتواند در سرای آخرت همراه و همنشین پیامبران و جانشینان آنان باشد.

و سعی بر این دارد که از جنس آدم های همین روز ها که ساعتی نماز میخوانند ، و ساعتی بعد بساط غیبتشان به راه است ، ساعتی قرآن میخوانند ، و ساعتی به بی رحمانه ترین شکل ممکن همدیگر را اقصاوت می کنند نباشد.

اگر فردی میخواهد در سرای آخرت همنشینی با انبیا و اهل بیت را تجربه کند باید به دور از هر گناه و معصیتی باشد.

یا اگر میخواهد در بهشت در درجه بالایی قرار بگیرد تا بتواند پیامبران که در اعلی علیون هستند را ببیند ضرورت این امر باعث می شود فرد نتواند گناه کند و از لحاظ روحی و روانی بتواند زندگی سالمی داشته باشد و همین امر سبب میشود گناه در جامعه کمتر نمود پیدا کرده و جامعه

به سمت و سوی خدایی حرکت کند و آنچه که مسلم است همنشینی با انبیا مطابق با (آیه ۶۹ سوره نساء) چگونه محقق می‌شود که می‌توان کلیدی ترین نکته را در این امر انجام واجبات و ترک محرمات دانست؟ و موارد دیگر که به آن اشاره خواهد شد.

مهم ترین هدف این پژوهش این است که افراد بتوانند اعمال عبادی و غیر عبادی را که بیان می‌شود، انجام داده تا بتوانند همنشین با انبیا شوند اما درباره‌ی این موضوع کتب به طور جزئی به آن‌ها اشاره کرده‌اند و در منابع متعددی بیان شده که به برخی از آنان اشاره خواهیم کرد:

۱- کتاب روانشناسی و دین (موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه)

۲- دانشنامه امام حسین علیه السلام بر پایه قرآن حدیث و تاریخ (محمدی ری شهری محمد)

۳- اخلاق فاضل (لنکرانی، محمد)

و مقالاتی که در این باره و به صورت مختصر و کوتاه توضیح داده‌اند عبارتند از:

الف) انبیا پیشوایان هدایت و رهبران بشیریت (تالیف ابوالحسن النگوی، محمدقاسم بنی کمال، ندای اسلام تابستان ۱۳۸۸)

ب) نقش تربیتی انبیا در سیر معرفتی انسان‌ها از دیدگاه غزالی (تالیف میترا پورسینا تابستان ۱۳۷۷)

ج) هدف برنامه و روش انبیا (عبدالله جوادی آملی)

د) روش تربیت انسان در سیره انبیا از نگاه قرآن کریم (محمد علی مهدوی راد)

بخش اول: مفاهیم

بخش دوم: به عوامل همنشینی با انبیا مطابق با (آیه ۶۹ سوره نساء)

بخش سوم: به موانع همنشینی با انبیا مطابق با (آیه ۶۹ از سوره نساء) مورد بررسی قرار می‌گیرد

۱. مفهوم‌شناسی

۱-۱. مهمترین مفهوم استفاده شده در این تحقیق صدق است که دارای معنای لغوی و

اصطلاحی می‌باشد:

۱-۱-۱ صدق در لغت:

عَصْلُهَا فِي الْقَوْلِ، مَاضِيًا كَانَ عَوْ مُسْتَقْتَلًا، وَعَدَا كَانَ عَوْ عِيْرَه.

صفت آنها در کلام آیت چه در گذشته و چه در آینده، چه قول و چه چیز دیگر منبع : (اصفهانی، راغب، مفردات فی غریب القرآن، محقق صفان عدنان الداودی جلد ۱، ص ۴۷۹، ۴۷۸)
و مخالف دروغ گویی است منبع. (فراهیدی. خلیل بن احمد، کتاب العین، ج ۵، ص ۵۶)
اسم مصدر عربی. و به معنای راست گفتن و مقابل کذب راستی و دوستی است منبع : (عمید.
فرهنگ فارسی، ص ۸۹۷ تهران چاپ اول ۱۳۹۱)

۲-۱-۱ صدق در اصلاح صدق :

صیغه مبالغه از ماده صدیقین و از واژگان قرآن کریم است که ریشه ی عربی دارد و معنای آن راستگویی است.
وقتی کسره قرار میگیرد، به معنای راستی مقابل دروغ و دارای مشتقاتی است که در قرآن کریم بیان شده : صدقه (به فتحه صاد و دال) آن چیزی است که انسان از مال خود قربته الله می دهد، صدیق (فتحه صاد) به معنای رفیق است.
منبع : (اصفهانی، راغب، مفردات صفحه ۴۴۲) و اینگونه که راغب دو معنا را برای صدق بیان میکند که شامل : سخن و درون و مطابقت آن با واقعیت است و برخی دیگر این گونه بیان کرده اند که، یکسان بودن آشکار و نهان فرد به گونه ای که با هم تفاوتی نداشته باشند.
همچنین قریشی بیان کرده است که : صدق به این معناست که فرد در اعمال خود، اخلاصی نداشته باشد، و در اعتقاداتش شک، و در اعمالش عیبی و جود نداشته باشد.
و در تعریف هر کدام به طور جدا گانه ای مطالبی را بیان کرده است، که صدق گفتاری مبتنی بودن بر زبان گفتار و صدق عملی که به معنای مبتنی بودن بر امر الهی و پیروی از آن است و صدق حالی یعنی اخلاص قلب و اعضا را شامل می شود. منبع : (، عبدی، حمزه و پسندیده عباس، بررسی و تحلیل روایت مکارم الخلاق، ج ۱، ص ۱۵۲ و ۱۵۳)

۲. همنشینی با انبیا مطابق آیه ۶۹ سوره نسا

همنشینی با انبیا و اهل بیت و دیگر، اولیای الهی در بهشت متناسب با اعمال، رفتار و میزان ایمان آنان در عالم آخرت است. همانگونه که اگر فردی عمل نیکی انجام داده وارد بهشت میشود.

همین عمل یا اعمال باعث می شود فرد از صف جهنمیان دوری جسته و در جوار اولیای الهی قرار بگیرد و همچنین همنشین شدن با پیامبر مطابق قرآن کریم (وَمَنْ يُطِيعِ أَمْرًا وَالْوَسْوَءَ فَهُوَ لَكَ مَعَ أَعْيُنَ عَمَاءِ عَلَيْهِمُ مِنَ الْعَمِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالشَّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفْعًا)^۱

استکبار و پیروی از هوای نفس، مقاومت صاحبان قدرت و سرمایه، اغواگری های شیطان و لجاجت و بهانه جویی مردم را بیان می کند.

۱-۲-۲ استکبار

اولین مانعی که باعث می شود فرد از پیامبران دوری جسته و همین امر سبب این می شود که فرد همنشین با آنان نشود استکبار است و این که فرد از هوای نفس خود پیروی کرده است (أَفَكُلَّمَا دَعَاكُمْ رَسُولٌ يَا لَيْتَ لِي أَنفُسُكُمْ اسْتَغْنِيَكُمْ فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ وَفَرِيقًا تَقُولُونَ يَا چنين نيست كه هر زمان، پيامبري چيزي برخلاف هوای نفس شما آورد، در برابر او تكبر كرديد و از ايمان آوردن به او خودداري نموديد؛ پس عده ای را تكذيب كرده، و جمعی را به قتل رسانديد.)^(۱)

غرور بی جا در جامعه مانع از این می شود که فرد به سمت پیامبران برود، و فرد خود را برتر و بهتر از دیگران می داند همین خود بزرگ بینی سبب می شود فرد پیامبران را تكذيب كرده و از آنان دوری می كند و آنان را دروغگو بیان می كردند. استكبار سبب می شود كه افراد و كافران در شرك خود استمرار داشته باشند و آیات الهی را تكذيب كنند.

إِذَا تُلِيٰ عَلَيْهِ ءَايَتُنَا وَلِيٰ مُسْتَكْبِرًا كَان لَّمْ يَسْمَعْهَا كَأَن فِيْ اذْنِهٖ وَقْرًا^(۲)

و امام خمینی معتقد است که زمانی که انسان خود بین و خودخواه بشود همین خودخواهی و دوست داشتن نفس سبب می شود فرد نقض ها و عیوب خود را نبیند، بدی های خود را نبیند و در باطن خود بر دیگران بزرگی و ترفیع دهد، که به این حالت، کبر گفته می شود و این که اگر قلب انسان از این آفت ها به دور باشد حق را با فطرت سالم خود قبول میکند و اما اگر از این حالت خارج بشود، نفس انسان دچار کبر، استکبار و تکبر می شود.^(۳)

۱. سوره بقره، آیه ۸۷

۲. سوره لقمان، آیه ۷

۳. خمینی روح الله. شرح حدیث جنود عقل و جهل ص ۳۳۵-۳۳۴ تهران. موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی. ۱۳۸۲

۲-۲-۲ مقاومت صاحبان قدرت و سرمایه

(وَ مَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّنْ نَّعْمٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِيَّا أَرْسَلْنَا بِهِ كَافِرُونَ؛ و ما در هیچ شهر و دیاری پیامبری بیم دهنده نفرستادیم؛ مگر این که مترفین آن ها که مست ناز و نعمت بودند گفتند: ما به آنچه فرستاده شده اید، کافریم.)^(۱)

افرادی که در آن دوران داری مال و مقام و قدرت بودند برای این که بتوانند این قدرت را حفظ کنند پیامبران الهی را تکذیب میکردند ، و به حرف آنان گوش نمی دادند .

۲-۲-۳ اغواگری های شیطان

یکی از دلایلی که سبب می شود دُرد در آخرت همنشین با انبیا نشود همین زیبا ترین اعمال به دست شیطان و زیبا جلوه دادن گناهان توسط شیطان است گویی اعمال ناپسند و زشت را بر خلاف آن چیزی که هستند جلوه میدهند و همین اغواگر های شیطان موجب گمراهی مردم میشود و مردمی که ظاهر بین هستند و به خود زحمت تفکر نمیدهند در این دام شیطان دچار می شوند.

همانگونه بدترین گناهان را زیبا جلوه می دهد و فرد مرتکب گناهان زیاد و بی شماری می شود و در نتیجه این زیبا جلوه دادن موجب سر درگمی مردم میشود و چه بسا سبب می شود درجه فرد پایین تر بیاید و راهی جهنم بشود ، همین اغواگر های شیطان موجب می شود فرد حق را از باطل تشخیص ندهد

شیطان در هر لحظه در کمین انسان ها نشسته تا بتواند از هر فرصتی برای دوری مردم از پیامبران و انجام گناه انسان را ترغیب کند ، همین زیبا جلوه دادن گناه نشان دهنده این است ، که ذاتا انسان موجودی است که گرایش به اعمال پسندیده دارد؛ و از انحرافات به دور است. عَٰلَمٌ لَّقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَزَعَّ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَهُوَ وَصِيُّهُمْ الْيَوْمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ؛ به خدا سوگند! به سوی امت های پیش از تو پیامبرانی فرستادیم، اما شیطان اعمالشان را در نظرشان آراست و امروز او ولیّ و سرپرستانشان است و مجازات دردناکی برای آن ها است.^(۲)

۱سوره سبأ،ایه ۳۴

۲سوره نحل،ایه ۶۳

۴-۲-۲ لجاجت مردم و بهانه جویی آن ها

از دیگر موانع دعوت و همنشین نشدن با پیامبران لجاجت و بهانه جویی مردم است: فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ رَسُولٌ مِّنْ قَبْلِكَ جَاءُوا بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ اگر این بهانه جویان، تو را تکذیب کنند، چیز تازه‌ای نیست رسولان پیش از تو نیز تکذیب شدند، پیامبرانی که دلایل آشکار، و نوشته‌های متین و محکم، و کتاب روشنی‌بخش آورده بودند.^۱

لجاجت و بهانه جویی در دین حق بسیار دیده می‌شود، کسانی هستند که زیر بار دین حق نمی‌روند و یک بهانه ای همیشه برای کارها و گناهان خود دارند چه بسا خود و دیگران را قانع کنند که کار آن ها مشکل ندارد

در سوره فرقان بخشی از آن درباره همین بهانه جویی منکرها است. منکرین می گفتند: ما لِهَذَا الرَّسُولِ؛ این چه پیغمبری است که يَأْكُلُ الطَّعَامَ غذا می خورد؟ اینکه پیغمبر صلی الله علیه وآله وسلم غذا می خورد چه ربطی به نبوتش دارد. و یا می گفتند: وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ^۲ توی بازار راه می رود. اشکال آنها این است که چرا در بازار راه می رود؟ چرا غذا می خورد؟ چرا محافظ ندارد؟ همین اینا بهانه های بود که در آن زمان باعث آزار و اذیت مردم می‌شود. اگر همین صفت بد لجاجت و بهانه جویی در وجود انسان ریشه باعث می‌شود فرد در پذیرش دین در پذیرش اعمال نیک لجاجت کرده و خود را به تباهی بکشاند، مومن بهانه جو نیست.

۱. سوره آل عمران، آیه ۱۸۴

۲. سوره فرقان، آیه ۷

نتیجه گیری

همنشین شدن با پیامبران الهی در بهشت مطابق با آیه ۶۹ از سوره نسا مستلزم انجام دادن برخی اعمال است که انجام هر یک انسان را به خدا نزدیکتر میکند چه بسا با انجام به عمل نیک انسان بهشت را برای خود بخرد و این که برخی اعمال نیز هستند که مانع رسیدن انسان به بهشت می شود و انسان باید از انجام آنها خود داری کند در این مقاله سعی شد که به برخی از این عوامل و موانع پرداخته شود تا انسان با انجام آنان مطابق با آیه ۶۹ سوره نسا بتواند توشه راه را برای آخرت جمع آوری کرده تا مسیری آسان تر برای همنشینی با اولیای الهی را هموار کند چه بسا در این مقاله به برخی از این عوامل و موانع پرداخته نشده و سعی در آن است که در مقالات بعدی به آنان پرداخته شود .

منابع

*قرآن کریم

- ۱- اصفهانی-راغب-مفردات فی غریب القرآن-محقق صفان عدنان الداوودی-ناشر دارالقلم، دارالشامیه دمشق-بیروت ۱۴۱۲
- ۲- بیستونی -ترجمه مجمع البیان فی تفسیر القرآن-ج ۵- ص ۲۲۷، ۲۲۸
- ۳- خمینی- روح الله- آداب الصلاه - ص ۱۰۵- تهران موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی
- ۴- خمینی- روح الله- شرح حدیث جنود عقل - ص ۳۳۴-۳۳۵- موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی
- ۵- دیلمی- حسن بن محمد- ارشاد القلوب - ترجمه سگلی نهاوندی - ج ۲- ص ۳۵۲-
- ۶- دیلمی- حسن بن محمد- ارشاد القلوب - ترجمه سگلی نهاوندی - ج ۱- ص ۳۵۱-۳۵۲
- ۷- شیخ حرعاملی- الجواهر السنیه فی الاحادیث القدسیه- کلیات حدیث قدسی - ص ۱۲۸- تهران - دهقان چاپ سوم ۱۳۸۰
- ۸- شیخ صدوق- الامالی - ج ۱- ص ۱۴- ناشر دار الثقافه و دار الکتب الاسلامیه
- ۹- عبدی حمزه- پسندیده عباس- بررسی و تحلیل روایت مکارم الاخلاق - ج ۱- ۱۵۲ و ۱۵۳
- ۱۰- فراهیدی- خلیل ابن احمد- ج ۵- ص ۵۶
- ۱۱- مجاهدی- محمد- پاداش نیکی ها و کیفر گناهان - ترجمه ثواب الاعمال - ص ۳۱۲- قم-
- سرور- چاپ اول- ۱۳۸۱
- ۱۲- مجلسی- محمد باقر- بحار الانوار- ج ۳۹- ص ۲۴۸- موسسه الوفا
- ۱۳- مجلسی- محمد باقر- بحار الانوار- ج ۳۹- ۲۳۸- موسسه الوفا
- ۱۴- مجلسی- محمد باقر- مواعظ امامان - بحار الانوار - مترجم خسروی- ص ۲۴۱- تهران کتاب فروشی اسلامیة